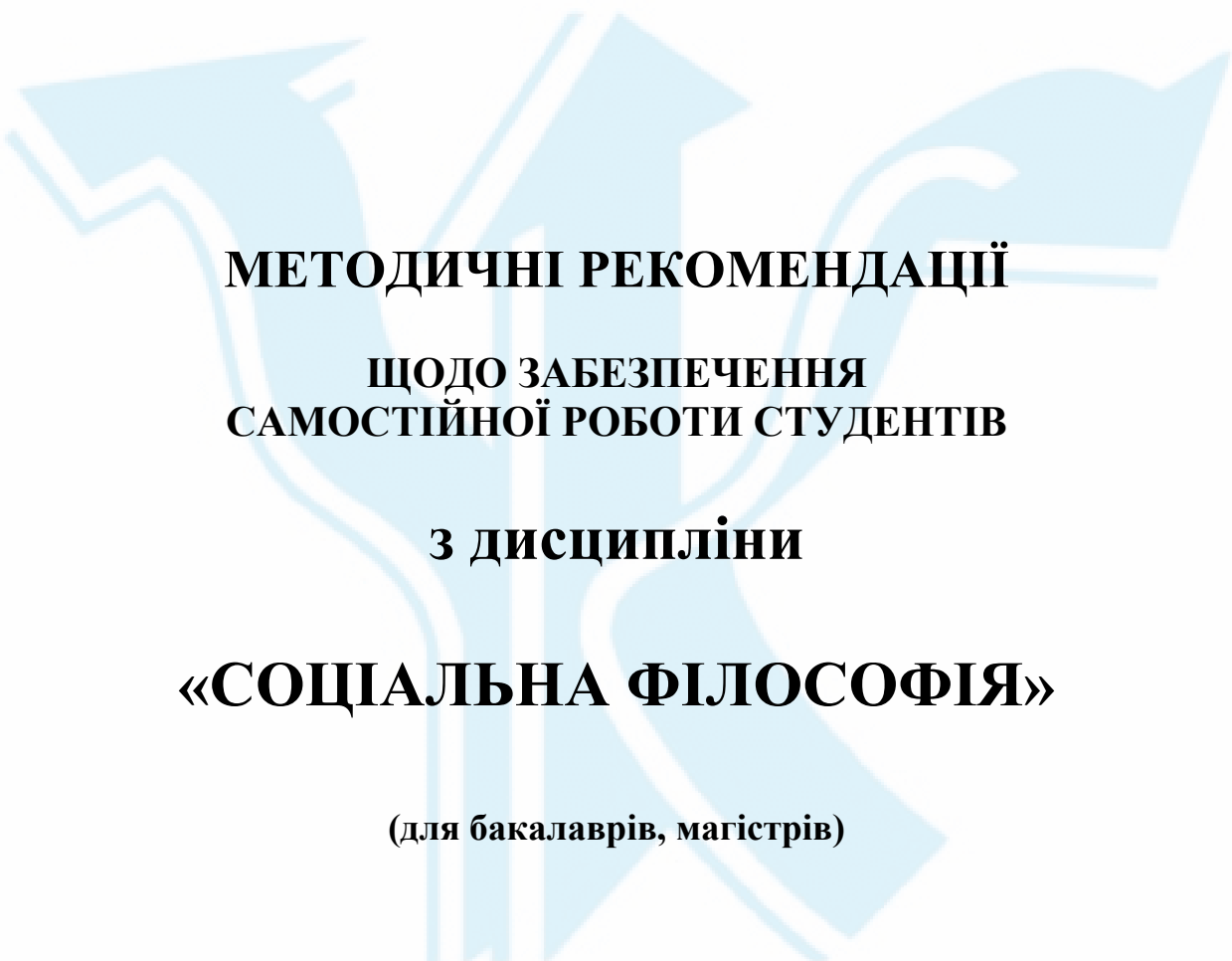


**ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**



МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ»
(для бакалаврів, магістрів)

МАУП

Київ – 2016

Підготовлено завідувачем кафедри філософії Ю.О.Мєлковим

Затверджено на засіданні кафедри філософії
(протокол № 9 від 21 квітня 2016 р.)

Схвалено Вченою радою Українсько-Азербайджанського Інституту соціальних наук і самоврядування Г.А.Алієва (протокол № 9 від 29 квітня 2016 р.)

Мєлков Ю. О.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Соціальна філософія» (для бакалаврів, магістрів). – К. : МАУП, 2016. – 22 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, зміст самостійної роботи з дисципліни «Соціальна філософія», орієнтовну тематику рефератів, питання для самоконтролю, тестові завдання, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Соціальна філософія» виступає як важливий професійно-орієнтований предмет вивчення для студентів, що спеціалізуються у галузі суспільних і гуманітарних наук. Як одна з провідних сучасних філософських дисциплін, соціальна філософія покликана надати загальне уявлення про суспільство як цілісну систему; розкрити ціннісні орієнтації суспільства та людини; визначити сутність і тенденції розвитку суспільства як складної системи, що саморозвивається; встановити статус людської особистості у складній структурі соціальних відносин; дослідити сенс і призначення історії, сутність прогресу та його критеріїв; а також сприяти розв'язанню інших актуальних світоглядних питань, пов'язаних із глобальними суспільними проблемами сучасності.

Метою та завданням дисципліни «Соціальна філософія», відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» та положень «Програми забезпечення якості освіти у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», є:

- формування у студентів теоретичного образу суспільного буття людини на основі сучасних вітчизняних та зарубіжних соціально-філософських підходів, концепцій, ідей;
- ознайомлення студентів з понятійно-категоріальним апаратом і з основними дефініціями та концепціями соціальної філософії;
- формування та вдосконалення в студентів навичок використання законів і категорій соціальної філософії для фундаменталізації професійних знань і для подальшого розвитку творчого мислення.

В результаті вивчення дисципліни «Соціальна філософія» студент повинен знати: основні поняття соціальної філософії; теоретичні та методологічні основи предмету як окремої галузі філософського знання; головні проблеми соціально-філософських досліджень; взаємозв'язок соціальних та філософських явищ; співвідношення суспільствознавства та філософії; основні соціально-філософські ідеї та концепції вітчизняних і зарубіжних дослідників. Підготовлений студент повинен володіти головними соціально-філософськими поняттям, вміти орієнтуватися в основних соціально-філософських концепціях і напрямках, логічно аналізувати соціальні процеси в розвитку людства, самостійно робити висновки й узагальнення з провідних соціально-філософських проблем.

Предмет вивчення «Соціальна філософія» тісно пов'язаний із проблематикою інших дисциплін, знання яких необхідно студенту для вивчення курсу. Зокрема, простежується взаємозв'язок соціальної філософії з такими курсами як «Соціологія» та «Культурологія», «Філософія», а також і з іншими філософськими дисциплінами: «Історія філософії», «Філософія політики», «Філософія історії», «Екологічна філософія» тощо.

У курсі вивчення дисципліни «Соціальна філософія» значну увагу приділено *самостійній роботі студента*, від якого вимагається, в першу чергу, знання класичних поглядів на проблеми, окреслені в межах курсу, та вміння

досліджувати першоджерела – основні праці відомих дослідників філософських підвалин існування та розвитку людського суспільства, таких як Платон, Арістотель, Августин Аврелій, Томас Гоббс, Джон Локк, Жан-Жак Руссо, Іммануїл Кант, Карл Маркс, Макс Вебер, Освальд Шпенглер, Микола Бердяєв, Карл Ясперс, Хосе Ортега-і-Гассет, Карл Поппер, Юрген Габермас, Жан Бодрійяр, Олександр Зинов'єв та ін.

Метою організації самостійної роботи студентів є формування у студентів навичок самостійного здобуття соціально-філософських знань; така мета передбачає оволодіння вміннями та навичками формулювати зміст та мету роботи, організовувати власну самоосвіту, вміння по-новому підходити до вирішення питань, оптимізувати пізнавальну і розумову активність і самостійність, здатність до творчого мислення. Важливість принципу індивідуального пошуку знань пояснюється його сприянням розвитку допитливості, зацікавленості, орієнтуванням на дослідницьку роботу теоретичного або дослідно-експериментального рівнів і зближення самостійної роботи з науковим пошуком. Спираючись на даний принцип, викладач бере активну участь в організації самостійної роботи студентів, співвідносячи її з навчально-освітньою діяльністю в аудиторії.

Зміст самостійної роботи студента над темами, що розглядаються в межах курсу з дисципліни «Соціальна філософія», визначається її навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями для написання контрольних та реферативних робіт, а також орієнтовними питаннями для загального обговорення. В межах самостійної роботи студентів як під час аудиторних занять, так і в позааудиторний час забезпечується ознайомлення з працями видатних мислителів у галузі соціальної філософії, визначеними як першоджерела для обов'язкового опрацювання, системою навчально-методичних засобів (підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій викладача, практикумом тощо); стимулюються активність, ініціативність і творчість студента при самостійному узагальненні знань щодо ідей, концепцій, методів і принципів соціальної філософії, практичні навички щодо використання набутих знань і розглянутих ідей і концепцій для самостійного осмислення глобальних соціальних проблем сучасності. Методичні матеріали передбачають можливість самоконтролю з боку студента, його здатність до опрацювання як наукової, так і публіцистичної та художньої літератури.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з дисципліни «Соціальна філософія» може проводитися в бібліотеці МАУП, у Національній парламентській бібліотеці, в Центральній науковій бібліотеці імені В. І. Вернадського, а також у віртуальних бібліотеках мережі Інтернет. Засвоєння під час здійснення самостійної роботи найважливіших і найскладніших питань зі змісту навчальної дисципліни перевіряється у формі загальної дискусії та обговорень в аудиторії, зокрема під час проведення семінарських занять.

Самостійна робота студентів над темами в межах дисципліни «Соціальна філософія» передбачає:

1. самостійне вивчення частини курсу шляхом конспектування лекцій, написання контрольних робіт, рефератів, повідомлень, виступів на семінарських заняттях;
2. роботу з першоджерелами наукового та публіцистичного характеру, підручниками та періодичною літературою;
3. позааудиторну роботу – участь в обговореннях важливих питань на студентських конференціях, олімпіадах, конкурсах тощо.

Самостійна робота студентів контролюється так само, як і навчальний матеріал, що опрацьовується під час навчальних занять.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ»

Змістовий модуль 1. Суспільство в дзеркалі філософського осмислення

Тема 1. Соціальна філософія, її предмет, функції та методи дослідження

Специфіка філософського пізнання суспільства. Соціальний аспект філософського осмислення світу людини. Місце соціальної філософії серед інших філософських дисциплін. Соціальна філософія та соціологія: спільне та відмінне. Гуманістична спрямованість соціальної філософії. Предмет соціальної філософії: сутність соціального життя як цілісності в усіх його проявах. Соціальна філософія як поєднання пізнання та розуміння соціальних явищ. Основні категорії соціальної філософії: соціальна теорія, соціальні інститути, соціальний простір. Світоглядна функція соціально-філософського знання. Методологічна функція соціальної філософії як методології соціальних наук. Інтегративна функція соціальної філософії як пізнання суспільства в його цілісності.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Порівняльний аналіз предмету соціальної філософії та соціології.
2. Структура соціальної філософії.
3. Причини експансії соціально-гуманітарних напрямків філософії.
4. Поняття про соціальну онтологію, соціальну епістемологію й аксіологію.

Питання для самоконтролю

1. Місце соціальної філософії в структурі філософського та наукового пізнання.
2. Предмет і функції соціальної філософії.
3. Гуманістична спрямованість соціальної філософії.
4. Основні категорії соціальної філософії.
5. Співвідношення соціальної філософії та соціології.

Тестові завдання

«Суспільство» – це:

- а) одна з основних категорій філософії соціальної філософії;
- б) самостійна одиниця історичного розвитку;
- в) та чи інша конкретна сукупність соціальних організмів;
- г) людство в цілому.

До структури соціальної сфери суспільства належить:

- а) демографічна ситуація;
- б) соціальна мобільність;
- в) міграційна мобільність;
- г) професії та освіта.

До структури духовного життя суспільства належить:

- а) духовні потреби людей, спрямовані на створення певних духовних цінностей,
- б) духовне виробництво в цілому,
- в) споживання духовних цінностей,
- г) міжособистісне спілкування.

До структури політичної сфери суспільства належить:

- а) закони;
- б) норми;
- в) соціальні інститути;
- г) захист суспільних інтересів.

Література [2, 4, 5, 15, 21, 40, 42, 59, 81, 82, 86]

Тема 2. Становлення та розвиток соціально-філософської думки

Соціально-філософські ідеї античності (Платон, Аристотель). Теологічні уявлення про Космос, людину та суспільство за доби Середньовіччя. Соціальна філософія доби Відродження (Н. Макіавеллі). Теорія суспільного договору та природного права (Т. Гоббс, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо). Німецька класична філософія (І. Кант, Г. Гегель, Л. Фейєрбах). Соціальний утопізм XVIII–XIX ст. (К. Сен-Сімон, Ш. Фур'є, Р. Оуен). Марксизм і теорія історичного матеріалізму. Російсько-українська соціально-філософська традиція. Екзистенціалізм

(М. Гайдеггер, К. Ясперс). Соціальна філософія Е. Дюркгейма: поняття соціальної норми та аномії. М. Вебер: класифікація видів соціальної дії. Теорія соціальних систем (Т. Парсонс, Н. Луман). Плюралістичні концепції суспільного розвитку (М. Данилевський, О. Шпенглер, С. Хантінгтон). Релігійно-містичні концепції суспільства (В. Соловйов, П. Флоренський, М. Бердяєв, П. Тейяр де Шарден). Елітарне та масове суспільство (Х. Ортега-і-Гассет).

Орієнтовна тематика рефератів

1. Суспільне благо й ідеальна держава за Платоном.
2. Основні ідеї «Політики» Арістотеля.
3. Класифікація форм державного правління за Арістотелем.
4. Мети держави в концепції Арістотеля.
5. Принципи керування за Арістотелем.
6. Соціальні закономірності і політичні цінності в книзі «Государ» Н.Макіавеллі.
7. Теорія природних прав і суспільного договору за Т. Гоббсом.
8. Теорія держави і засади ліберальних цінностей за Дж. Локком.
9. Категорії соціальної філософії К. Маркса. Структура суспільної формації.
10. Закономірності історичного розвитку за К. Марксом.
11. Методи соціального пізнання за Е. Дюркгеймом.
12. Основні положення роботи М. Вебера «Протестантська етика і дух капіталізму».
13. Поняття й основні «правила» функціонування світів-економік за Ф. Броделем.
14. Соціальні ідеї філософії Ф. Ніцше.
15. Основні ідеї соціальної філософії Ж.-Ж. Руссо.

Питання для самоконтролю

1. Сутність та основні засади соціальної філософії марксизму.
2. Класифікація типів соціальної дії за М. Вебером.
3. Умови виникнення екзистенціалізму.
4. Цивілізаційний підхід О. Шпенглера.
5. Масовість та елітарність суспільства: концепція Хосе Ортеги-і-Гассета.
6. Соціально-філософські погляди представників «руського космізму».

Тестові завдання

Ідеалістичний підхід до розуміння походження та сутності суспільства містить у собі:

- а) Абсолютний дух;
- б) світовий розум;
- г) матеріалістичне виробництво;

д) продуктивні відносини.

Автор теорії соціальної стратифікації та соціальної мобільності:

а) Хосе Ортега-і-Гассет;

б) Пітірім Сорокін;

в) Герберт Спенсер;

г) Огюст Конт.

О. Шпенглер вважав, що:

а) існують повністю незалежні культури й такі, що знаходяться в родинних стосунках;

б) усі культури, що існують на Землі, мають єдине начало, одну праматір, спільну культуру, з якої вони всі вийшли;

в) подібно до живого організму, культурно-історичні типи знаходяться в неперервній боротьбі один із одним і з зовнішнім середовищем;

г) кожна культура замкнена й самодостатня, кожний культурно-історичний тип існує окремо, ізольовано.

Поняття «колективного несвідомого» введено в науку:

а) А. Тойнбі,

б) К. Юнгом,

в) З. Фрейдом,

г) К. Марксом.

Література [1, 3, 4, 12, 13, 24, 28, 34, 53, 81, 84]

Тема 3. Суспільство, природа, культура

Матеріальні та духовні засади розвитку суспільства. Поняття природи як предмету соціально-філософського дослідження. Географічний та економічний детермінізм як концепції соціальної філософії. Демографічний фактор суспільного розвитку. Соціальні організації та інститути. Сім'я та її функції. Поняття суспільного виробництва. Продуктивні сили та виробничі відносини, їх діалектичний взаємозв'язок. Структура виробничих відносин. Суспільна свідомість та її структура. Форми суспільної свідомості: індивідуальна свідомість, надіндивідуальна свідомість, мораль, політична свідомість, правосвідомість. Культура як соціальний феномен. Ідеальне і суспільна свідомість. Особливості духовної культури суспільства. Функції культури. Духовне виробництво та його зв'язок з матеріальною практикою. Духовно-практичне освоєння людиною природної дійсності. Творчість у соціально-філософському контексті.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Альтернативні передумови соціальної онтології: ідеалізм і матеріалізм, холізм і атомізм, суб'єктивізм й об'єктивізм.
2. Категорія «світів» дійсності або сфер буття: біотехносфера, соціосфера, психосфера, культуросфера.
3. Еволюція форм суспільного світогляду.
4. Основні характеристики міфологічної, релігійної, ідеологічної і ціннісної свідомості.

Питання для самоконтролю

1. Теорія соціальних систем.
2. Природа як предмет філософії та її взаємозв'язок із суспільством.
3. Розвиток географічного детермінізму як напряму соціально-філософського знання.
4. Біосфера та ноосфера: сутність та співвідношення понять.
5. Основні сфери життєдіяльності суспільства.
6. Соціальні інститути та проблема інтеграції суспільства.
7. Діяльність як засіб існування соціального.
8. Матеріальне виробництво як основа існування та розвитку суспільства.
9. Специфіка духовного виробництва.
10. Культура: визначення поняття та взаємозв'язок із суспільством.
11. Структура та функції культури.

Тестові завдання

Що з перерахованого є соціальним інститутом:

- а) освіта;
- б) держава;
- в) уряд;
- г) Інститут соціальних наук і самоврядування МАУП.

Основна характеристика природи:

- а) передумова виникнення та розвитку суспільства;
- б) сукупність об'єктивних умов існування людства;
- в) «друга натура» людини;
- г) явище, протилежне культурі.

Біосфера – це:

- а) природне середовище;
- б) цілісна земна оболонка, охоплена життям і якісно перетворена ним;
- в) біомаса;
- г) сукупність тварин і рослин.

Ноосфера – це:

- а) сфера розуму;

- б) інтелігібельний світ;
- в) трансцендентна сфера;
- г) сфера, побудована колективним розумом.

Сутність «географічного детермінізму» у своїй праці розкрив:

- а) Шарль-Луї Монтеск'ю;
- б) О. Шпенглер;
- в) Г. Бокль;
- г) Л. І. Мечніков.

Матеріальне виробництво, продуктивні сили та виробничі відносини – це елементи структури:

- а) духовної сфери суспільства;
- б) політичної сфери суспільства;
- в) економічної сфери суспільства;
- г) соціальної сфери суспільства.

Література [2, 5, 7, 10, 11, 17, 26, 27, 45, 58, 60, 86]

Тема 4. Людина як проблема соціальної філософії

Біологічне та соціальне в людині. Індивід, індивідуальність, особистість. Соціальні ролі особистості. Соціальні спільності та їх історична динаміка. Структурна ієрархія потреб та інтересів людської особистості. Цінності в житті людини та суспільства. Історичний розвиток філософських уявлень про цінності. Цінності у структурі соціуму. Ієрархія цінностей людського буття. Цінності як ядро світоглядної проблематики. Соціальна норма та соціальний контроль. Життєва позиція особистості та проблема сенсу життя. Свобода та відповідальність особистості. Спільнота та особистість і проблеми соціального відчуження.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Людина як біосоціальна істота.
2. Потреби та інтереси людини: підходи до класифікації.
3. Природа цінностей і проблема їхнього досвідченого пізнання.
4. Розмаїтість і конфліктність цінностей людського буття.
5. Соціальні основи любові та шлюбу.

Питання для самоконтролю

1. Біологічні та соціальні підвалини свідомості та поведінки людини.
2. Інтерсуб'єктивність: визначення поняття та сутність соціального явища.
3. Маргіналізм: сутність явища та роль у суспільстві.
4. Людина, індивід, особистість: співвідношення понять.

5. Потреби та інтереси людини.
6. Проблема смислу життя.
7. Свобода та відповідальність в контексті буття людини в суспільстві.

Тестові завдання

В якому сенсі вживається в науковій літературі поняття «друга природа»?

- а) суспільство,
- б) культура,
- в) техніка,
- г) освіта.

Як визначається процес входження індивіда в суспільство та культуру, процес освоєння ним соціокультурного простору?

- а) соціалізація,
- б) інкультурація,
- в) окультурація,
- г) культурна асиміляція.

Теорію космічної еволюції людини розгортає:

- а) П. Тейяр де Шарден у праці «Божественне середовище»
- б) А. Дж. Тойнбі у праці «Осмилення історії»;
- в) П. Тейяр де Шарден у праці «Феномен людини»;
- г) Юрій Лотман у праці «Культура і вибух».

Література [18, 23, 30, 38, 42, 43, 46, 50, 76, 91, 92, 96]

Тема 5. Філософія історії

Філософія історії як аспект філософського осмилення людського суспільства. Спрямованість і сенс історичного розвитку соціуму. Проблема суб'єкта історичного процесу. Єдність і багатоманітність історії. Критерії періодизації історії та критерії прогресу. Історія та соціальний закон. Критика «історицизму» К. Поппером. Осьовий час і основні ідеї філософії історії К. Ясперса. Культура та смисл історія в концепції М. Бердяєва. Еволюція та революція в динаміці розвитку людської цивілізації. Ідея «кінця історії» в сучасній соціальній думці (Ф. Фукуяма).

Орієнтовна тематика рефератів

1. Логіка використання універсальних законів в історії.
2. Цивілізаційний підхід до історії людства: ідеї та суперечності.
3. Єдність та множинність людської історії.
4. Проблема смислу історії в філософії ХХ ст.

Питання для самоконтролю

1. Основні проблеми філософії історії.
2. Теорії щодо періодизації історії людства.
3. Єдність та багатоманітність історичного процесу.
4. Принцип історицизму та його критика.
5. Рушійні сили історичного процесу.

Тестові завдання

Історія в соціальній філософії – це:

- а) минуле;
- б) наука;
- в) закономірності розвитку того чи іншого суспільства;
- г) пам'ять.

Предмет історичного осмислення:

- а) сукупність історичних реалій;
- б) події та явища;
- в) зміна типів людських відносин;
- г) природа.

Суб'єкт історичного процесу:

- а) Абсолют;
- б) людина;
- в) доля;
- г) Космос.

Філософія історії – це:

- а) світоглядне утворення;
- б) осмислення закономірностей історичного процесу;
- в) галузь історичної науки;
- г) суб'єктивний погляд на об'єктивні процеси.

Ідею культурної багатоманітності людства обґрунтовував (назвати працю):

- а) Освальд Шпенглер;
- б) Карл Маркс;
- в) Карл Ясперс;
- г) Хосе Ортега-і-Гассет.

Часові рамки «вісі світової історії», визначеної К. Ясперсом:

- а) 2 тис. до н.е. – 200 р. до н.е.;
- б) 800 р. до н.е. – 500 р. н.е.;

- в) 600 – 500 pp. до н.е.;
- г) 800 – 200 pp. до н.е.

«Цивілізація», згідно з концепцією Освальда Шпенглера, – це:

- а) кінець історії;
- б) смерть культури;
- в) розквіт культури;
- г) постіндустріальне суспільство.

Література [6, 14, 16, 37, 47, 49, 51, 52, 58, 77, 99]

Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми соціуму XX–XXI століть

Тема 6. Екологічні реалії буття сучасного суспільства

Екологія та екологічна філософія. Екологічна проблема як одна з глобальних проблем сучасності та можливі засоби її розв'язання. Екологічний алармізм. «Екологізм» як різновид суспільної ідеології. Концепції «космізму» та «інвайронменталізму» як альтернативні спроби концептуалізації екологічної філософії. Ідеї В. І. Вернадського про ноосферу. Римський клуб і його діяльність щодо обґрунтування шляхів вирішення екологічної проблеми. Екологічне майбутнє України та світу як соціально-філософська проблема.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Природа в дзеркалі соціальної філософії.
2. Екологічні проблеми як проблеми людського суспільства.
3. Алармізм і інвайронменталізм: соціально-ціннісна сутність.
4. Соціально-філософська традиція «руського космізму» та екологічні проблеми сучасності.

Питання для самоконтролю

1. Екологічна проблема як глобальна загроза буттю суспільства.
2. Екологічно-орієнтований світогляд: сутність та структура.
3. Фундаментальний принцип глибинно-екологічного підходу.
4. Можливі шляхи розв'язання глобальної екологічної проблеми.
5. Діяльність Римського клубу та «екологічний алармізм».

Тестові завдання

У концепції В. І. Вернадського еволюція відбувається:

- а) з філогенезу в онтогенез;
- б) з біосфери в ноосферу;

- в) з біомаси в інтелігібельний світ;
- г) з мавпи в людину.

Поняття «ноосфера» в науковій системі В. І. Вернадського – це:

- а) тропосфера й стратосфера;
- б) новий еволюційний стан біосфери, за якого духовна творчість людини стає вирішальним фактором її розвитку;
- в) біосфера космічного простору;
- г) сукупність гідросфери й атмосфери.

Література [10, 12, 22, 25, 53, 55, 70, 88]

Тема 7. Філософія техніки та постіндустріальне суспільство

Філософія техніки та її зв'язок з соціальною філософією. Поняття техніки та її значення в сучасному житті суспільства. Критика техніки з боку філософії екзистенціалізму (М. Гайдеггер). Людина та машина. Теорії індустріального, постіндустріального та інформаційного суспільства. Долі техногенної цивілізації. Становлення та розвиток комп'ютерної техніки в сучасному світі та викликані ним світоглядно-філософські проблеми буття сьогоденного суспільства. Феномен інформації. Інформаційні технології та основні ідеї віртуалістики як новітньої трансдисциплінарної дослідницької програми. Постіндустріалізм, постмодерн і постнекласика: зміст і співвідношення філософських концепцій.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Інформаційне суспільство: теорія та реальність.
2. Сцієнтизм і антисцієнтизм про феномен техніки та його соціальні наслідки.
3. Комп'ютерна революція в сьогоденному суспільстві.
4. Віртуалістика як сучасна дослідницька програма.

Питання для самоконтролю

1. Основні проблеми філософії техніки.
2. Техніка: благо чи зло для суспільства?
3. Сутність техніки як соціального явища.
4. Сутність і наслідки науково-технічної революції.
5. Комп'ютерні технології та теорія інформаційного суспільства.

Тестові завдання

Сутність НТР:

- а) докорінні якісні зміни як у науці, так і в техніці;

- б) всеохоплюючі якісні змінами в політичному житті суспільства;
- в) зміна зв'язків науки з виробництвом;
- г) якісні зміни характеру праці.

Література [11, 33, 56, 57, 61, 65, 78, 89, 98]

Тема 8. Громадянське суспільство як філософська проблема

Соціальна філософія, політологія та філософія політики: основні смислові вузли взаємодії та перетинання. Соціальні організації. Громадянське суспільство, держава та право з соціально-філософських позицій. Феномен суспільної ідеології. Цивілізаційні функції держави. Сутність, структура та функції політичної системи. Політична свідомість і політична культура як елементи політичної системи. Політичні партії як соціальні угруповання та роль людської особистості в сучасній політичній системі. Філософські засади громадського самоврядування. Демократія як людиномірність політичного.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Походження держави: автоматична, волюнтаристична і примусова концепції.
2. Походження держави: теорії суспільного договору.
3. Сутність держави. Марксистська, ліберальна і веберівська концепції.
4. Концепції соціальних революцій та розпаду держави.
5. Демократія як соціальний ідеал і політична реальність.

Питання для самоконтролю

1. Концепція соціальних революцій і розвитку держави.
2. Громадянське суспільство: теорія та реалії.
3. Природа суспільної ідеології.
4. Соціальні інститути та проблема відчуження.
5. Філософські підвалини демократії та громадського самоврядування.

Тестові завдання

Демократія – це:

- а) суспільний лад, за якого влада обирається громадянами;
- б) соціальний ідеал і орієнтир, за якого влада належить усім людям;
- в) право нації на самовизначення;
- г) політичний устрій, протилежний автократії.

Література [8, 20, 34, 36, 60, 62, 67, 80, 97]

Тема 9. Соціальні цінності в сучасному світі

Поняття цінності. Соціальна природа цінностей. Різноманіття та конфлікт цінностей. Ієрархія суспільних цінностей. Універсальні та партикулярні цінності. Етос і мораль у сучасному суспільстві. Норми та девіації у соціальній поведінці. Проблема суспільного ідеалу: історія та сучасність. Ідеали та ідеологія. Ідейні підвалини буття пострадянського суспільства. Проблема ціннісної нейтральності та етичної відповідальності соціального пізнання. Основні підвалини наукового етосу за Р. Мертоном. Ціннісна завантаженість наукового дослідження в постнекласичній науці.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Соціальна природа людських цінностей.
2. Постулат генералізації і загальнозначущі цінностей.
3. Принципи конструктивної аксіології.
4. Поняття етосу та моралі: порівняльний аналіз.

Питання для самоконтролю

1. Поняття цінності. Природа цінностей і проблема їхнього досвідного пізнання.
2. Розмаїтість і конфліктність цінностей. Цінності універсальні та партикулярні.
3. Суспільний ідеал: історія та сьогодення.
4. Ієрархія суспільних цінностей.
5. Етос і мораль у сучасному суспільстві.
6. Науковий етос і проблема «ціннісної нейтральності» соціального дослідження.

Тестові завдання

Що означає в перекладі з грецької слово «утопія»?

- а) всесвіт;
- б) чистилище;
- в) неіснуюче місце.
- г) пекло.

Що вивчає соціологія культури?

- а) світову, національну або регіональну культури чи певну культурно-історичну епоху;
- б) найбільш загальні закономірності соціокультурного буття людини;
- в) функціонування культури в суспільстві;
- г) соціальні умови існування мистецтва та науки у суспільстві відповідної доби.

Тема 10. Глобалізація та наявні тенденції світового суспільного розвитку

Глобалізація як реальність соціального буття людства XXI століття. Єдність та множинність соціуму в сучасному світі. Політичні, економічні, культурні аспекти глобалізації. Сутність кризи сучасної цивілізації. Тенденції вестернізації та ізоляціонізму. Сталий розвиток як соціальна проблема. Основні перспективи розвитку та взаємодії наявних на сьогодні глобальних тенденцій. Рух антиглобалізму та альтер-мондіалізація.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Глобалізація як комплексний феномен буття сучасного людства.
2. Світосистемний аналіз І. Валлерстайна.
3. Масове суспільство в XX і XXI ст.
4. Форми та причини прояву антиглобалізму в сучасному світі.

Питання для самоконтролю

1. Глобалізація: сутність явища та основні підходи до його дослідження.
2. Економічна глобалізація: міжнародні інтеграційні процеси.
3. Політична глобалізація: ідеологія імперій та національні держави.
4. Соціокультурна глобалізація: релігії, культури, особистість та соціум.
5. Анти-глобалізація та альтер-мондіалізація.

Тестові завдання

Поняття, що визначають сучасний стан західної культури:

- а) екзистенціалізм,
- б) постмодернізм,
- в) неоглобалізм,
- г) ера Постгутенберга.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії. – К., 2000.

2. Андрущенко В. П. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник / В. Андрущенко, Л. Губерський, М. Михальченко. – К.: Генеза, 2006.
3. Аристотель. Политика // Соч. : В 4-х т. – М., 1984. – Т. 4.
4. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. – М., 1993.
5. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. – М., 1991.
6. Бердяев Н. Смысл истории. – М., 1990.
7. Бердяев Н. Философия свободного духа. – М., 1994.
8. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или Конец социального. – Екатеринбург, 2000.
9. Бубер М. Я и Ты. – М., 1993.
10. Булгаков С. Философия хозяйства. – М., 1990.
11. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму : Пер. з нім. – К.: Основи, 1994.
12. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление. – М., 1991.
13. Гегель Г. В. Ф. Философия права. – М., 1990.
14. Гобозов И. А. Введение в философию истории. – М., 1999.
15. Губерський Л. В., Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Культура. Ідеологія. Особистість : Методолого-світоглядний аналіз. – К., 2005.
16. Губман Б. Л. Смысл истории: Очерки современных западных концепций. – М., 1991.
17. Гумбольдт В. Язык и философия культуры. – М., 1985.
18. Гуревич П. С. Куда идешь, человек? – М., 1991.
19. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии. – М., 1991.
20. Зиновьев А. А. На пути к сверхобществу. – М., 2000.
21. Ивин А. А. Социальная философия. Учебник для бакалавров. – М., 2013.
22. Йонас Г. Принцип відповідальності. – К., 2001.
23. Камю А. Бунтующий человек. Философия. Политика. Искусство. – М., 1990.
24. Кант И. К вечному миру // Собр. соч., т. 7. – М., 1994.
25. Кисельов М. М., Канак Ф. М. Національне буття серед екологічних реалій. – К., 2000.
26. Лосев А. Ф. Философия. Мифология. Культура. – М., 1991.
27. Лукач Д. К онтологии общественного бытия: Прологомены. – М., 1991.
28. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
29. Манхейм К. Идеология и утопия. – М., 1994.
30. Маркузе Г. Одномерный человек. – М., 1994.
31. Маркс К. Предисловие «К критике политической экономии» / Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. – М., 1959. – Т. 13.
32. Маркс К. Экономическо-философские рукописи 1844 года // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. : 2-е изд. – М., 1974. – Т. 42.
33. Новая технократическая волна на Западе. – М., 1986.
34. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс // Ортега-и-Гассет Х. Дегуманизация искусства. – М., 1991.
35. Платон. Государство // Соч.: В 4 т. – М., 1994. – Т. 3.

36. Поппер К. Открытое общество и его враги : В 2 тт. – М., 1992.
37. Поппер К. Нищета историцизма // Вопросы философии. 1992. № 8.
38. Проблема человека в западной философии. – М., 1988.
39. Рассел Б. История западной философии: В 2 т. – Новосибирск, 1994.
40. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. – К., 1996.
41. Сен-Симон К. Отрывки // Утопический социализм. Хрестоматия. – М., 1982.
42. Сорокин П. Человек, цивилизация, общество. – М., 1992.
43. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
44. Тойнби А. Дж. Постыжение истории. – М., 1991.
45. Франк С. Л. Духовные основы общества. – М., 1992.
46. Франкл В. Человек в поисках смысла. – М., 1990.
47. Франко І. Я. Що таке поступ? // Збір. творів: у 50-ти т. – К., 1986. – Т. 45.
48. Фромм Э. Иметь или быть? – М., 1990.
49. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек. – М., 2010.
50. Шелер М. Положение человека в космосе // Избранные произведения. – М., 1994.
51. Шпенглер О. Закат Европы. – Новосибирск: Наука, 1993.
52. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1994.
53. Chomsky, N. Nuclear War and Environmental Catastrophe. – New York: Seven Stories Press, 2013.
54. Huntington, S. P. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. – N.Y. : Simon & Schuster, 2011.
55. Illich, I., Brown, J. Beyond Economics and Ecology: the Radical Thought of Ivan Illich. – Marion Boyars Publishers, 2013.
56. McLuhan, M. Fiore, Q. War and Peace in the Global Village. – Gingko Press, 2001.
57. Wallerstein, I. M. The Modern World-System. – Vol. I–IV. – University of California Press, 2011.

Додаткова

58. Андреев Д. Л. Роза мира. – М., 1991.
59. Батищев Г. С. Введение в диалектику творчества. – СПб., 1997.
60. Бевзенко Л. Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможности социальных интерпретаций. – К., 2002.
61. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. – М., 1999.
62. Бодрияр Ж. Симулякри і симуляція. – К., 2004.
63. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм XV–XVIII вв. Т. 3. Время мира. – М., 1992.
64. Буржуазная философская антропология XX века. – М., 1986.
65. Вригт Г. Х. Философия техники Николая Бердяева // Вопросы философии. – 1995. – № 4.
66. Гадамер Г.-Г. Актуальность прекрасного. – М., 1991.
67. Дебор Г.-Э. Общество спектакля. – М., 2000.

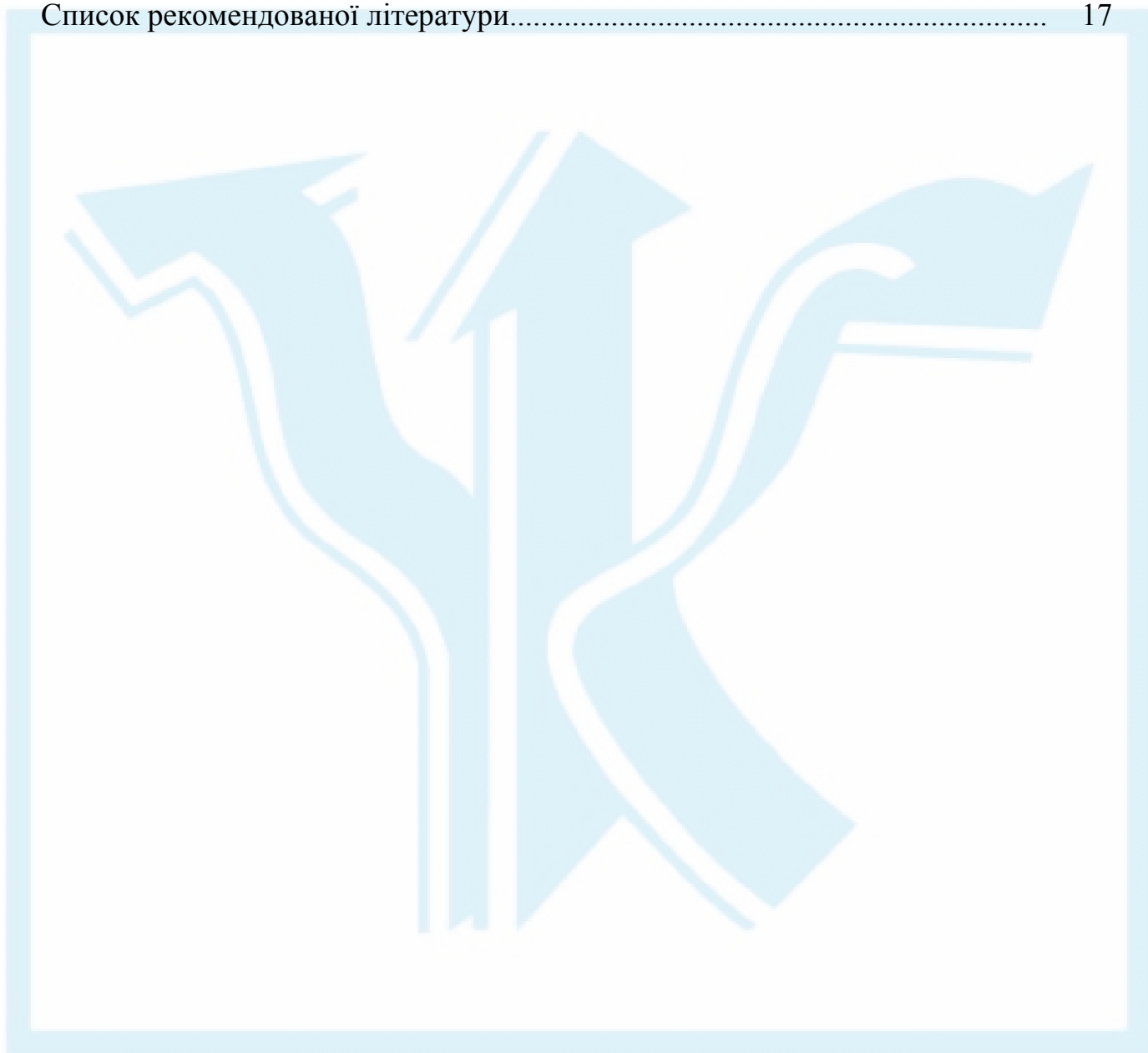
68. Зотов А. Ф., Мельвиль Ю. К. Буржуазная философия середины XIX – начала XX века. – М., 1988.
69. Категории социальной диалектики. – Минск, 1978.
70. Культура, человек и картина мира. – М., 1987.
71. Культурный прогресс: философские проблемы. – М., 1984.
72. Культурология XX века: Антология. Философия и социология культуры. – М., 1995.
73. Красин Ю. Кризис марксизма и место марксистской традиции в истории общественной мысли // Свободная мысль. – 1993. – №1.
74. Лоренц К. Агрессия (так называемое «зло»). – М., 1994.
75. Лосский Н. О. Свобода воли // Избранное. – М., 1991.
76. Мамардашвили М. К. Философия и личность // Человек. – 1994. – № 5.
77. Межуев В. М. Философия истории и историческая наука // Вопросы философии. – 1994. – № 6.
78. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд. – К., 2004.
79. Мелков Ю. А. Мера счастья и социальные идеалы // Сократ : Журнал современной философии. – 2012. – № 4.
80. Мелков Ю. А. Постсоветское общество: Новое Средневековье // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2008. – № 3.
81. Моль А. Социодинамика культуры. – М., 1973.
82. Момджян К. Х. Социум. Общество. История. – М., 1994.
83. Моральные ценности и личность. – М., 1994.
84. Мудрагей Н. С. Философия истории Дж. Вико // Вопросы философии. – 1996. – № 1.
85. Панарин А. С. Искушение глобализмом. – М., 2000.
86. Соціальна філософія: короткий енциклопедичний словник. – К.-Х., 1997.
87. Сравнительное изучение цивилизаций. Хрестоматия. (под ред. Б. С. Ерасова). – М., 1998.
88. Толстоухов А. В. Глобалізація, влада, еко-майбутнє. – К., 2004.
89. Тоффлер А. Футурошок. – СПб, 1997.
90. Фёдоров Н. Ф. Сочинения. – М., 1982.
91. Хейзинга Й. Homo ludens. Человек играющий. – СПб., 2011.
92. Человек: Мыслители прошлого и настоящего о его жизни, смерти и бессмертии. XIX век. – М., 1995.
93. Штомпка П. Социология социальных изменений. – М., 1996.
94. Яценко А. И. Целеполагание и идеалы. – К., 1977.
95. Ящук Т. И. Диалектика объективного и субъективного в общественном развитии. – К., 1989.
96. Arendt, H. The Human Condition. – Chicago: University of Chicago Press, 1998.
97. Mielkov, Yu., Tolstoukhov, A., Parapan, I. The Many-Faced Democracy. – Lambert Academic Publishing, 2016.
98. Mokrosinska, D. Privacy and the Integrity of Liberal Politics: The Case of Governmental Internet Searches // Journal of Social Philosophy. – Fall 2014, Volume 45, Issue 3. – P. 369–389.

99. Žižek, S. Trouble in Paradise: From the End of History to the End of Capitalism.
– Brooklyn: Melville House, 2015.



ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Зміст самостійної роботи з дисципліни «Соціальна філософія».....	5
Список рекомендованої літератури.....	17



МАУП